

De
VRIENDEN van de PLANTENTUIN
GENT

driemaandelijks
twintigste
nr. 2

tijdschrift
jaargang
juni 2001

De Vrienden van de Plantentuin Gent, Bestuur 2001

Voorzitter : Paul Goetghebeur, Ledeganckstraat 35, 9000 Gent, tel.
09-264 5055 fax 09 - 264 5334
email : Paul.Goetghebeur@rug.ac.be

Secretaris : Ferdinand Cobbaut, Willy Maststraat 51, 9032
Wondelgem
tel. 09-258 0591
email : Ferdinand.Cobbaut@advalvas.be

Penningmeester : Léonard Cobbaut, Willy Maststraat 51, 9032
Wondelgem

Leden :

Konraed Camelbeke, 9000 Gent
Harald Evrard, 9050 Gentbrugge
Cyrilla Gillis, 9940 Evergem
Henk Leyseele, 9000 Gent
Hilde Mortier, 9051 Sint-Denijs-Westrem
Caroline Van den heede, 9040 Sint-Amandsberg
Marie-Thérèse Van den Hove, 9820 Merelbeke
em. Prof. P. Van der Veken, 9052 Zwijnaarde

Leden ex officio :

Prof. Paul Goetghebeur, directeur, Plantentuin, Ledeganckstraat 35,
9000 Gent
Chantal Dugardin, hortulana, Plantentuin, Ledeganckstraat 35,
9000 Gent

Website :

http://users.belgacom.net/vrienden_plantentuin_gent

[Tekening op omslag : *Deinanthë caerulea*, door Marc Libert]

De VRIENDEN van de PLANTENTUIN

GENT

**driemaandelijks
twintigste
nr. 2
ISSN**

**tijdschrift
jaargang
juni 2001
0777 - 8821**

Inhoud

Redactioneel	2
Buitengewoon en hemelsblauw : <i>Deinanthë caerulea</i>	3-7
So hard als eenen horen	8-20
De tuin	21-22
Lidgeld 2001	23
Agenda 2001	24-26
Maanden, weken, en dagen : de kalender (2)	27-31
Verborgën schatten (2)	32
Bezoek aan bessenteler Daniël Van De Voorde	33
De botanische tuinen van Utrecht	34-35
Gentse Feesten 2001	36
Twee parels aan de Destelbergense kroon	37-38
Fietsend naar twee stadstuinen	39
Stadswandeling ... met koets !	40
Zomerrecepten	41-43
Dodonaea 2001	44-45
Lezersforum & Opruimingsactie	46-47
Colofon	48

Redactioneel

Beste lezer,

Bij het afsluiten van de voorbereiding (het persklaar maken van de teksten en figuren) van dit nummer ben ik even teruggegaan in de tijd, puur uit nieuwsgierigheid naar opzet en inhoud van de eerste aflevering die ik in maart 1989 "op de wereld heb gezet". En wat blijkt, dit huidige nummer is mijn vijftigste "boekje". Net op tijd gezien. Daar drink ik even een "blanchke" op, santé !

Hier past het om de vele tientallen medewerkers zeer uitdrukkelijk te danken voor hun hulp bij het samenstellen van deze honderden (eigenlijk bijna 2500) pagina's : **DANKUWEL !!!**

En meteen volgt een nieuwe oproep tot geduldig verderzetten van deze medewerking : uw bijdragen zijn zonder meer zéér essentieel, zonder u kan ik de nummers niet blijven samenstellen. Mijn reservemap is inderdaad niet meer goed gevuld ...

Ik hoor van vele kanten dat al deze bladzijden met veel aandacht worden gelezen (met als gevolg dat al mijn stomme fouten aan het licht komen). En dat moet aan de schrijvers duidelijk maken dat hun pennevruchten (alsof ze nog met pennen zouden schrijven) écht sterk gewaardeerd worden door de lezers.

Belangrijk nieuws voor de Plantentuin is de aanstelling met ingang van 1 juni van de nieuwe hortulana : Mevr. Chantal Dugardin komt onze rangen versterken.

We hopen ten eerste dat ze hier in onze tuin een aangename werkring zal vinden, en dat haar aanwezigheid tot uitmuntende groei en bloei mag leiden !

Uw redacteur,

Buitengewoon en hemelsblauw :

Deinanthë caerulea

Marc LIBERT

Plantentuin

In de algemene opmars van alle plantensoorten die maar iets met *Hydrangea* te maken hebben, leerden we een paar verrassende geslachten kennen die tot de Hortensiafamilie behoren.

Uitschieters met een concrete tuinwaarde zijn wel *Schizophragma* en *Deinanthë*.

Het toeval wil dat we beide geslachten in groeiwijze niet direct met onze tuinhortensia's kunnen vergelijken.

Schizophragma's zijn weelderige klimplanten (vergelijkbaar met de meer algemeen bekende Klimhortensia, *Hydrangea petiolaris*), en *Deinanthë*'s zijn vaste planten die dus jaarlijks weer alle bovengrondse delen opnieuw moeten gaan vormen.

Laten we u alvast het geslacht *Deinanthë* nader voorstellen; onze *Schizophragma* komt later aan de beurt.

Met slechts 2 sterk gelijkende soorten, de ene in China, *Deinanthë caerulea*, en de andere in Japan, *Deinanthë bifida*, is een overzicht van het geslacht gauw gegeven.

Komt daar nog bij dat er deze keer merkwaardigerwijze geen cultivars, noch kruisingen bekend zijn.

Het wordt dus een sober stukje deze keer, alhoewel : eenvoudig siert, zeker als we het over *Deinanthë* hebben.

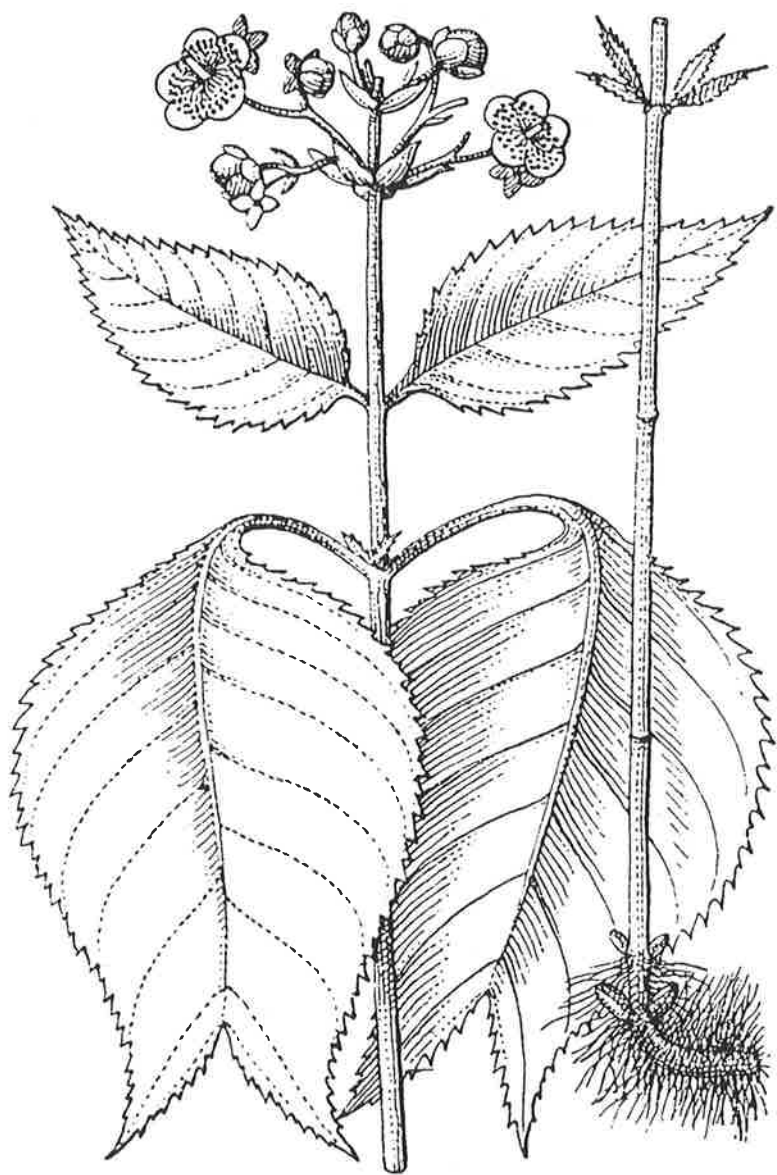

Fig. 1. De Japanse soort *Deinanthe bifida*, habitus (naar Engler 1928, Saxifragaceae, Die natürlichen Pflanzenfamilien 18a).

Beschrijving

Zoals reeds vermeld zijn de twee soorten van *Deinanthé* vaste planten.

Beiden vormen een pol die we als een gedrongen en ruige Hortensia-struik kunnen beschouwen. Vlezige stengels en tegenoverstaande bladeren, ja zelfs de bloei laat duidelijk de affiniteit met de Hortensia's zien. Maar in alles zijn *Deinanthé*'s ruiger.

De stengels zijn behaard en stevig, als moesten ze wel een meter hoog worden.

Maar neen, op zo'n 40 cm hoogte dragen ze breed uitgroeiende paren van gezaagde bladeren, met een sterke V-vorm in de nervatuur (zie figuur!).

Die V-vorm wordt nog versterkt door een inkeping in de bladtop, bij de soort *D. caerulea* ondiep, maar bij de soort *D. bifida* veel frappanter (zie figuur!).

Kort daarboven ontwikkelen de bloeiwijzen met veel minder, maar des te grotere individuele bloemen dan bij de ons zo bekende tuinhortensia's.

Deze bloemen hier bezitten grote, goed ontwikkelde kroonbladen, en verder een groot aantal meeldraden.

Trouwens '*Deinanthé*' is het Grieks voor 'buitengewone bloem'.

De Chinese *Deinanthé caerulea* heeft meestal blauwige bloemen (*caerulea* = hemelsblauw), hoewel roze ook schijnt voor te komen, de Japanse *Deinanthé bifida*-bloesem daarentegen is wit of romig-wit.

De bloemen zijn alle fertiel, en vormen zelfs in ons klimaat vruchtjes.

Ondergronds vinden we bij beide soorten een gedrongen wortelstok die zeer groot kan worden. Bij het scheuren ervan verschijnt een wittig sap.

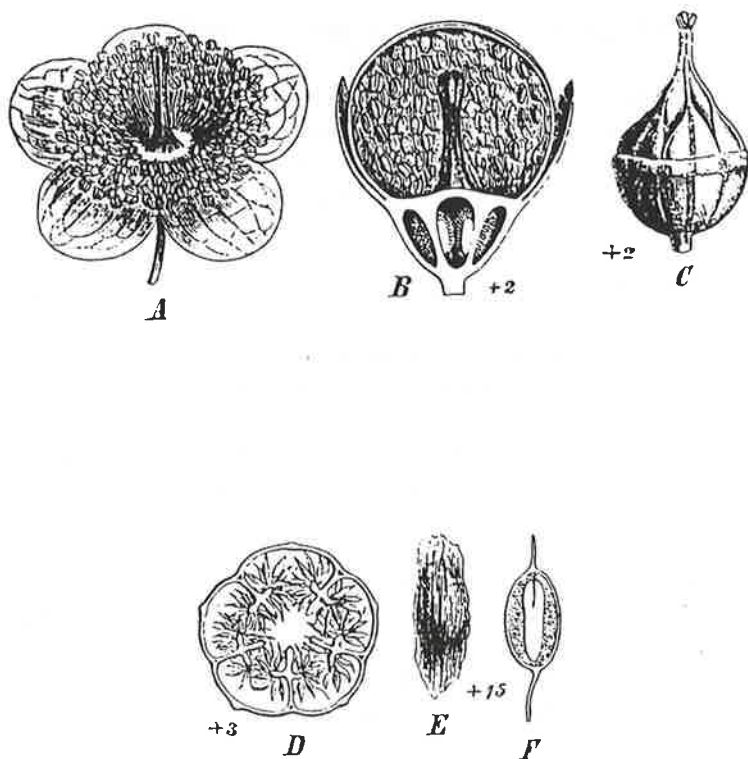

Fig. 2. *Deinanthe bifida*, bloem en vrucht (naar Engler 1928, Saxifragaceae, in : Die natürlichen Pflanzenfamilien 18a).

A : open bloem, met talrijke meeldraden

B : bloem, overlangse doorsnede, met onderstandig vrucht-
beginsel

C : rijpe, opengesprongen doosvrucht

D : vrucht, dwarse doorsnede, met talrijke, kleine zaden

E : zaad

F : zaad, overlangse doorsnede (let op de twee vleugels)

Tuinwaarde

Meer nog dan Hortensia's zijn *Deinanthé*'s langlevende planten. Een late voorjaarsvorst kan het blad serieus beschadigen, maar de reserves in de wortelstok zorgen voor nieuwe stengels en bloei. Ze gedijen onder dezelfde voorwaarden als de *Hydrangea* (vocht, rijke bodem, mild klimaat, tochtvrij), maar ze prefereren zelfs nog meer schaduw. Daar vallen ze wel geregeld ten prooi aan onze vrienden de slakken.

De natuurlijke groeiplaatsen van *Deinanthé*, zowel in China als in Japan, zijn vochtige, koele bossen. Daar is er weinig wind en geen directe zon die het blad zou schroeien.

Het zijn prima contrastplanten voor andere, fijnbladige soorten. Anderzijds zijn ze zo impressionant in hun ruigte en compactheid, dat ze het contrast met grotere elementen goed doorstaan. Zo zag ik een prachtige partij in de buurt van een forse Treurwilg goed weerwerk bieden.

Deinanthé's ogen in hun soberheid en hun sterkte misschien wat ouwerwets, het type plant voor de tuin van onze oma's. Maar dat hebben ze gemeen met Pionen en *Hydrangea*'s. Als dat geen goed gezelschap is !

U vindt *Deinanthé caerulea* aangeplant in de schaduw van het ingangsgebouw van de serres. Ze staat er samen bij de verwante *Hydrangea aspera* en *Kirengeshoma koreana*.

Op onze volgende ruilbeurs zal er een kleine hoeveelheid planten van deze soort te koop zijn.

We zoeken intussen verder naar de tweede soort, die in de handel haast onvindbaar lijkt.

Fig. 1. Gele kornoelje (*Cornus mas*), vruchtdragend (naar Matthioli P.A., 1565, *Commentarii in libros sex Pedacii Dioscoridis Anazarbei*).

Soo hard als eenen horen

Bernard SYMOENS
Oude Burg 16, 8000 Brugge

Niets zo verfrissend voor het oog en opmonterend voor het hart als de eerste tekenen dat de lente in aantocht is. Met de zachte winters die we nu kennen valt dit tijdstip de laatste jaren rond half februari.

Ieder zal hierbij wel de eerste bloemen van een of andere uitheemse of inheemse plant uit eigen omgeving voor ogen hebben. Voor mij is het een kleine boom in een plantsoen waar ik iedere dag op weg naar huis langskom. Ook dit jaar stond de breed uitgegroeide kruin op 15 februari plots vol minuscule gele bloemetjes. Onopvallend en tegelijk opvallend tegen de nog altijd kale takken van de omringende bomen en struiken. Een heerlijk zicht dat tot eind maart, begin april blijft duren. De naam van deze plant is Gele kornoelje (*Cornus mas*). En dit brengt ons bij de titel van dit stukje.

Deze veelzeggende omschrijving is te vinden in het *Cruydt-Boeck* van Rembert Dodoens, uitgegeven te Leyden bij Fr. van Ravelingen in 1618 in een bijvoegsel bij het hoofdstuk "Van Cornoelien" :

" In den Cornoelieboom siet men de bloemen ghemeynlijk in 't laetste van Sporckelie oft in 't beginst van den Meert / als tweder niet te straf en is : en de daer nae volgen de bladeren. Den stam selve is soo hard als eenen horen / iae harder : ende daer van zijn meest alle sijn naemen gecomen..."

Dodoens bedoelt hier in de eerste plaats de Latijnse naam *Cornus* en de Griekse naam *Krania*. In dit geval gaat het dus om een oude naam die ondubbelzinnig verwijst naar een eigenschap van deze plant.

Het spoor hiervan vinden we terug in de literatuur van de Griekse en Romeinse oudheid, waarin het hout van deze *Cornus mas* omwille van de stevigheid geprezen werd en vooral toepassing vond als materiaal voor het vervaardigen van speren e.d.

Zo vermelden Xenophon, Virgilius en Plutarchus de kwaliteiten van het hout. Ovidius brengt de eetbare vruchten ter sprake. Deze plant was gewijd aan Apollo, en de legende wil dat het Trojaanse paard met dit hout vervaardigd werd.

Het is niet zo eenvoudig om uit te maken in hoeverre deze plant bij ons inheems is. *Cornus mas* wordt als inheems beschouwd in Centraal- en Zuid-Europa, van België en Frankrijk tot aan Rusland, Turkije en de Kaukasus, Klein-Azië en Noord-Iran. In een artikel over *Cornus*-Kornoelje, van P.C. De Jong en L.K.J. IJssink in *Dendroflora* (nr. 32, 1995) wordt deze kwestie als volgt omschreven :

" De Gele Kornoelje is een oud cultuurgewas en het werd al vanaf de Romeinse tijd over Europa verspreid. Daardoor is het moeilijk om nu nog de noordgrens vast te stellen en te bepalen of er in Zuid-Limburg echt nog sprake is van autochtoon materiaal. Doing Kraft (1957) stelde dat de noordgrens van *C. mas* lag in de kalksteengebieden van Noord-Frankrijk, Zuid-België en in Duitsland in het Harzgebergte. Van der Burgh e.a. (1983) beschouwden de lijn Calais-Maastricht-Aken-Göttingen als de noordgrens."

Tot op zekere hoogte kan eenvoudige observatie tijdens de bloeiperiode dit bevestigen. In Vlaanderen zal men deze planten slechts sporadisch en praktisch uitsluitend aangeplant in tuinen en parken aantreffen. In de Ardennen kan men ze plaatselijk overvloedig aan bosranden en in hagen, wild of verwilderd in bloei vinden.

Hoewel bovenstaande laat vermoeden dat de Romeinen deze plant in Europa verspreidden, is het niet eenvoudig om daar een bewijs van te vinden. De kruidenboeken die in de loop van de zestiende eeuw gepubliceerd werden geven aan dat deze plant in elk geval reeds toen een ruim verspreide, ook aangeplante boom of struik was.

Zo vinden we in de eerste uitgave van het *Cruijdeboek* van Rembert Dodoens, uitgegeven te Antwerpen bij J. Vander Loe in 1554, volgende opmerking :

" Die Cornoelieboomen wassen tot veel plaetsen van Duytschlant in dwilt / ghelijck andere haghén / hier te lande worden sy in sommige hoven ghevonden."

Ook uit het *Kruydtboek oft Beschrijvinghe van allerleye Ghewassen, Kruyderen, Hesteren, ende Gheboomten* : deur Matthias De Lobel, t' Antwerpen, by Christoffel Plantyn, 1581, vernemen we dat de Cornoilleboom een welbekende plant was :

" Desen boom is in Vranckerijck ende Duytschlant wel bekent / groeyende onder de doornen op vochtighe plaetsen / oft aende canten vande wateren... In tquartier van Doornick groeyet een soorte met witte oft emmers met was-gele vruchten "

Er werden ook andere, afwijkende vormen van deze *Cornus* waargenomen, zoals bijvoorbeeld aangegeven in de *Rariorum Plantarum Historia* van Clusius uitgegeven te Antwerpen bij Plantijn in 1601 :

" Vulgaris autem Cornus, sed sylvestrior & magis pumila, frequens nascitur multis Austriae inferioris sylvis "

Dus : een vorm omschreven met in de rand de naam *Cornus mas pumilio*, vertaald door Dodoens als Kleine Kornoelieboom.

Een andere vorm die Clusius in de maand oktober 1593 te Andernach ontdekte, had donkerrode vruchten. Dit gebeurde op het einde van zijn verblijf te Frankfurt (1588-1593), waarna hij naar Leiden ging, waar hij belast werd met de aanleg van de medicinale tuin (de latere Plantentuin van Leiden).

De houtsneden die de tekst in deze kruidenboeken illustreren, zowel bij Dodoens als Clusius en Lobelius, tonen telkens de langwerpige vruchten van *Cornus mas*. Het is dan ook een opvallend kenmerk voor deze soort. Uit de oudere literatuur blijkt dat bij ons deze plant in de eerste plaats omwille van de vruchten aangeplant werd.

Deze Kornoelje was dus bestemd voor de boomgaard, eerder dan voor de siertuin. Meestal werden de vruchten vergeleken met olijven. Bij Dodoens (1554) klinkt het als volgt :

" Die vruchten sijn schoon root / lanck / ghefatsoeneert ghelijck Olijkens / maer mindere / ende in elck leydt eenen steen ghelijck in die Oliven."

In de uitgave van zijn *Cruydt-Boeck* uit 1618 krijgen we een gelijkaardige omschrijving :

" De vruchten oft Bezien / diemen Cornoelien noemt / zijn lanckworpich van maecksel / eerst groen / maer root als sij rijp zijn / van smaec sarp oft wrang / met eenige suricheydt oft amperheydt daer bij : ende in elck leydt eenen witten harden steen / van binnen wittachtich / ghelijck in de Olijven / de welke dese vrucht van ghedaente / en somtijts oock van grootte seer ghelijck is."

En Lobelius zegt het op zijn manier :

" De vruchten zijn lanckworpich / roodt ghelijck een criecke / ende van fatsoen ghelijck een olijve... Cornoellien hebben eenen wranghen smaecke met een lieflijcke suericheyt... In spijsse oft andersins ghebruyckt / stoppen den buycloop ende roodtmelisoen. Cornoillen worden ghelijck olijven inde pekelen gheleyt."

Dodoens (1618) geeft eveneens het pekelen als middel om deze vruchten te bewaren, maar hij voegt er nog iets anders aan toe :

" Maer noch beter doen de gene die een vleesch oft confiture van dese vrucht met Suycker maecken... Ander steken de heele Cornoellien in Suycker oft Honich / ende bewaerense in een glas..."

Een toepassing die blijkbaar navolging vond, zoals men kan lezen in *Den Verstandighen Hovenier over de twaelf Maenden van 't Jaer*, door F.V.S., 't Antwerpen 1698 :

" Men kan de onrijpe Cornoelien bereyden en confijten, als Olijven, sy verstoppen. De rijpe Cornoelien doet men oock wel in een glas opgevult met gesmolten Honigh oft suycker, dus laet men 't staen tot dat de besien als pap werden; dan is't een liefelijcke saus tot de spijsse ghegheten..."

Hoewel de vruchten de meeste aandacht krijgen in deze oude kruidenboeken, wordt zowel bij Dodoens als bij Lobelius het gebruik van de verse bladeren vermeld voor het genezen van open wonden.

Over het gebruik van het harde hout vindt men bij Dodoens (1618) het volgende :

" Het hout is soo hardt dattet seer bequaem is om de tanden in de Molens ende Queernen ende ander Raders te maecken..."

Het tijdstip waarop deze Gele Kornoelje ook als sierplant aangewend werd, is niet gemakkelijk vast te stellen. In elk geval zijn er vanaf het eind van de zestiende eeuw en het begin van de zeventiende eeuw vermeldingen van toepassingen van deze soort als haagplant.

Zo bijvoorbeeld in een *Description de la terre, chasteau, ville, principauté et payrie de Chymay*, een manuscript van de hand van Charles de Croÿ, gedateerd 1606. Hierin wordt de plant zowel omwille van de vruchten, als omwille van de aanwending voor het maken van mooie hagen vermeld.

Later, in 1669, wordt deze plant ook aangeraden als haagplant in *Den Nederlandtsen Hovenier*, van J. van der Groen, een klassiek werk over tuinaanleg uit deze periode. Dit naast een aantal andere planten, zoals *Pyracantha coccinea*, *Alnus glutinosa*, *Buxus sempervirens*, *Carpinus betulus*, *Ilex aquifolia*, *Juniperus communis*, *Ligustrum vulgare*, *Syringa vulgaris*, *Taxus baccata* en een aantal wilde rozensoorten.

Ook voor het maken van traliewerk in de vorm van de zgn. "Berceau", een in de zestiende en zeventiende eeuw veel toegepaste boogstructuur als wandelgang rond geometrisch aangelegde bloemperken, werd de Gele Kornoelje, samen met Sering, Haagbeuk, Laburnum, Kamperfoelie, Rozen, Wijrank, en verschillende vruchtbomen aangewend.

Van deze tuinstructuur uit die periode zijn talrijke iconografische voorbeelden te vinden (o.a. in de *Hortorum Viridariorumque elegantes et multiplicis formae...*, uit 1583, van Hans Vredeman de Vries).

Daar waar de plant overvloedig in het wild voorkwam, zoals in Frankrijk, werd ze niet als sierplant beschouwd, maar enkel gewaardeerd omwille van het nut. Een illustratie hiervan vinden we in de *Oeconomie générale de la campagne ou Nouvelle Maison Rustique*, van Louis Liger (2de uitgave, Amsterdam, 1701). Dit werk was een veel herdrukte handleiding, bestemd voor de landadel. Zowat alles wat te maken had met aanleg en onderhoud van de landgoederen, het beheren en verwerken van de opbrengst, enz. wordt er tot in de kleinste details besproken. Ook alle gewassen die op een of andere manier nuttig konden zijn, krijgen er aandacht. Zo ook de Gele Kornoelje in het hoofdstukje "Du Cornullier" :

" Le Cornullier est un arbre assez connu, et qui vient en toute terre... Cet arbre est fréquent dans les forêts, et la seule nature en produit en si grande abondance, qu'on ne daigne pas en élever d'ailleurs. Lorsqu'on souhaite avoir chez soy de ces sortes d'arbustes; comme arbres de peu de conséquence, on les met dans quelques recoins d'un Parc, ou quelqu' autre endroit de cette nature... Il y a deux especes de Cornouilles, rouges et blanches; celles-cy sont plus rares et moins communes que les rouges, qui sont fort ordinaires par toute la France; on les cueille vertes pour les mettre dans l'eau avec du sel, comme les olives. D'autres les laissent parvenir à une entière maturité, ce qui se reconnoît lorsqu'elles paroissent d'un rouge écarlate, et pour lors c'est pour en manger ainsi, ou pour en confire; cette confiture, dit-on, servant de rafraîchissement aux malades."

In Engeland, waar de Gele Kornoelje niet inheems is, en pas in de loop der zestiende eeuw geïntroduceerd werd, wordt deze plant in de eerste plaats als een zeldzame aangeplante vruchtboom vermeld.

Gewoonlijk wordt 1596 als datum van introductie gegeven, wat zou verwijzen naar de *Catalogus Arborum Fruticum ac Plantarum...*, van John Gerard, uit 1596 (in 1876 heruitgegeven met nota's door B.D. Jackson). Hierin somt John Gerard (1545-1612) de planten op die hij in zijn tuin te Holborn kweekte.

Toch zijn er blijkbaar eerdere vermeldingen te vinden.

Zoals in *A New Herbal* van William Turner uit 1551. Het gaat hier om een Gele Kornoelje of Cornelian Cherry, aangeplant in de koninklijke tuin van Hampton Court. Deze William Turner (c.1508-1568) was dokter van de Duke of Somerset en bezat zelf een tuin in Kew. Hij wordt in Engeland beschouwd als "Father of English Botany".

We vinden de Gele Kornoelje ook terug in een beschrijving van tuinen uit deze periode (ca. 1577) van de hand van William Harrison (1534-1593), Dean of Windsor. In de boomgaarden van de adel vond hij abrikozen, amandelen, perziken, vijgen en kornoeljes.

Een vroege (eerste ?) waardering van de Gele Kornoelje omwille van de bloei, vinden we bij Francis Bacon (1561-1626), Lord Chancellor van 1619 tot 1621. Vooral bekend omwille van zijn *Essays* : in 1625 verscheen zijn essay "*Of Gardens*", waarin hij een opsomming geeft van de planten die zijn voorkeur genieten om de tuin in de loop van een jaar met bloemen en geuren te vullen.

Voor de maand maart geeft hij volgende lijst :

" For March, There come Violets, specially the Single Blew, which are the Earliest; The Yellow Daffadill; The Dazie; The Almond-Tree in Blossome; The Peach-Tree in Blossome; The Cornelian-Tree in Blossome; Sweet-Briar."

In de loop der zeventiende eeuw is de Gele Kornoelje een vast onderdeel van iedere collectie die zichzelf respecteert, zowel in Engeland als bij ons en elders in Europa. Enkele voorbeelden kunnen dit illustreren.

Zo wordt de plant vermeld in de inventaris van de collectie van apotheker P. Ricart te Lille in 1644. Ook in de *Recensio Plantarum in Horto Magistri Joannis Hermanni*, uitgegeven te Brussel in 1652, vindt men *Cornus mas* terug, met zowel rode als witte vruchten.

Een andere interessante lijst waar *Cornus mas* in voorkomt is de *Plantarum in Horto Iohannis Tradescanti...* Anno 1634, een catalogus van de planten in de tuin van John Tradescant, vooral bekend omwille van zijn talrijke plantenintroducties.

Verder ook in de *Catalogus Plantarum Horti Medici Oxoniensis* uit 1648, waarin de collectie van de toenmalige Plantentuin van de Universiteit van Oxford beschreven wordt. Deze Plantentuin werd aangelegd in 1621 en bevindt zich nog steeds op dezelfde locatie. Hoewel beperkt in oppervlakte (kleiner dan onze Plantentuin), is er toch een zeer ruime collectie planten te vinden, zowel in open lucht als ondergebracht in enkele kassen. Bij een kort bezoek aan deze tuin op 27 februari van dit jaar vond ik er een oud, rijk bloeiend exemplaar van *Cornus mas*.

Natuurlijk was er in deze collectietuin wel meer in bloei te vinden, ondanks het natte kille weer. Net als in onze Plantentuin staan er naast *Cornus mas* ook een aantal andere *Cornus*-soorten.

Een groot deel van deze uitheemse *Cornus*-soorten werden reeds in de loop van de 18de eeuw ontdekt, vooral in Noord-Amerika. Sommige, zoals *Cornus florida*, ingevoerd in Europa in 1731, zorgen voor een spectaculaire bloei in het oorspronkelijke groeigebied. Vanzelfsprekend werden ze als aanwinst voor de siertuin verkozen boven de intussen algemeen bekende *Cornus mas*.

Toch wordt deze plant nog altijd in tuinen opgenomen, deels omwille van de vrucht, deels omwille van de vroege bloei.

Zo krijgen we het althans te horen van Philip Miller in de 8ste editie van zijn *The Gardeners Dictionary* (London, 1768). Bij de Gele Kornoelje, die hij als tweede soort behandelt onder de naam *Cornus (mas) arborea* = Male Cornel or Cornelian Cherry-tree, staat volgende uitleg :

" The second sort is very common in the English gardens, where it was formerly propagated for its fruit, which was by some people preserved to make tarts. It is also used in medicine as an astringent and cooler : there is also an officinal preparation of this fruit, called Rob de Cornis. Of this there are two or tree varieties, which differ only in the colour of their fruit, but that with

the red fruit is the most common in England. As the fruit of this tree is not at present much esteemed, the nursery-men about London propagate it as one of the sorts which is commonly sold as a flowering shrub, and is by some people valued for coming so early to flower; for if the season is mild, the flowers will appear by the beginning of February; and though there is no great beauty in the flowers, yet, as they are generally produced in plenty, at a season when few other flowers appear upon trees, a few plants of them may be admitted for variety. "

De algemene indruk van deze tekst is dat Miller noch de vruchten, noch de bloei op prijs stelde. Zijn behandeling van de andere, uitheemse soorten klinkt in elk geval positiever. Net als bij Louis Liger in Frankrijk, is de Gele Kornoelje ook in Engeland een achtergrond-plant geworden, tot op zekere hoogte nuttig en toelaatbaar in tuinen.

In de 19de eeuw verschuift de aandacht louter naar de sierwaarde van de Kornoelje. De vruchten die de plant in de herfst sieren, worden vooral om hun decoratieve waarde vermeld. Zo bijvoorbeeld bij Henry Phillips in zijn *Sylva Florifera* van 1823; of in *Curtis's Botanical Magazine*, in 1826. Bij Pl. 2675 wordt *Cornus Mascula* / *Cornelian Cherry* als volgt geprezen :

" The flowers of this species come out early in the spring before the leaves appear, in small umbels of a yellow colour : but the chief beauty of the plant is when the fruit is ripe. ..."

Toch blijft deze plant de aandacht trekken door de zeer vroege bloei.

Dit blijkt bijvoorbeeld uit de beschrijving in *The English Flower Garden and Home Grounds* van William Robinson, uit 1883.

Deze William Robinson (1838-1935) wordt in de Engelse tuinliteratuur soms omschreven als "Pioneer of natural gardening". In zijn meest bekende werk krijgen de zgn. wilde planten in elk geval veel aandacht, omwille van hun sierwaarde. Bij *Cornus mas* (Cornelian Cherry) schrijft hij :

" Although the individual flowers of this species are small, they are borne so freely by old trees that, perhaps with the exception of the Witch Hazels, there are no large shrubs flowering in February or March which can vie with it, the clusters of bright-yellow flowers being very conspicuous on the leafless twigs. Old trees fruit freely, and bear fruit half an inch long or more, bright red and individually as handsome as a Cherry."

Wat hij er nadien aan toevoegt is tegelijk interessant en ook intrigerend :

" On the Continent in many places, selected varieties are grown for the sake of the fruit, which is excellent for preserving. Amongst the forms are some with yellow, bright blood-red, and violet-coloured fruits, and another with fruit much larger than that of the wild plant."

Waar hij zijn informatie vandaan haalt blijft voor mij voorlopig een mysterie.

De boeken uit deze periode die handelen over fruitteelt en die ik kon raadplegen, vermelden in elk geval geen enkele Kornoelje. Verder speuren zal hier zeker opheldering brengen.

Ik kon trouwens ook nergens een goed recept vinden waarbij Kornoeljen gebruikt worden. Experimenteren is hier bijgevolg de boodschap. Maar wellicht zijn er Vrienden die hier meer over weten. Elke aanvullende informatie is welkom en zal verwerkt worden in een volgend artikelje, waarin vooral de uitheemse soorten *Cornus* aan bod zullen komen.

Eigenlijk blijft de Gele Kornoelje ook nu nog een voortreffelijke tuinplant, zeker omwille van de zeer vroege bloei, maar eveneens voor de vruchten die zowel sierlijk als eetbaar zijn. Iets dus om uit te proberen in eigen tuin.

Het resultaat is een bladverliezende grote heester of kleine boom, tot 4 m hoog. Bladeren tegenoverstaand, eivormig tot ellipsvormig, duidelijk boogvormig generfd. Bloemen met gele kroon, in okselstandige scherpjes, voorzien van een omwindsel bestaande uit vier schutbladen. De bloemen verschijnen voor het blad. Voor de liefhebbers zijn er een aantal cultivars met geel of wit geschakeerd blad.

Als besluit nog iets over het genus *Cornus*. Blijkbaar is dit een genus dat voor botanici al lange tijd stof tot nadenken en discussie levert. Sommige auteurs voeren argumenten aan om bepaalde soorten af te splitsen in een apart genus, subgenus of een sectio, telkens met een eigen naam. Anderen zijn dan weer voorstander om alle soorten samen te voegen binnen één breed genus *Cornus*.

Het begin van deze ontwikkeling in de nomenclatuur vinden we in de *Species Plantarum* (1753) van Carolus Linnaeus. Hij onderscheidt 5 soorten in het genus *Cornus* (= het geslacht Kornoelje), namelijk : *Cornus florida*, *C. mas*, *C. sanguinea*, *C. suecica*, *C. canadensis*.

Later worden talrijke generische afsplitsingen gepubliceerd. Vaak zijn deze hun taxonomische carrière gestart als sectio of subgenus binnen *Cornus*.

Bijvoorbeeld : *Chamaepericlymenum* (1756), *Benthamia* (1833), *Swida* (1838), *Thelycrania* (1868), enz. Doordat Linnaeus niet één soort als "type" voor zijn genus *Cornus* had aangeduid, moest achteraf een bepaalde soort als zodanig worden aangeduid : de publicatie van deze keuze wordt als lectotypificatie aangeduid.

Het grote belang van een lectotypificatie ligt in de gevolgen voor de nomenclatuur van een nieuwe sectio of een nieuw subgenus of zelfs een nieuw genus dat uit het oorspronkelijke *Cornus* wordt afgesplitst. Blijkbaar werd de eerste lectotypificatie, formeel correct, met de soort *Cornus mas* L. als type, aangeduid door de beroemde Belgische botanicus (en politicus) B.-C. Dumortier, in zijn *Florula Belgica* (1827).

Wie deze problematiek i.v.m. de nomenclatuur van het genus *Cornus* verder wil bestuderen, moet zeker de tegelijk heldere en grondige uiteenzetting van de hand van Paul Goetghebeur lezen (zie bibliografie).

Bibliografie

- Anonymus (1999). A catalogue of the plants growing in the University of Oxford Botanic Garden and Harcourt Arboretum. Oxford.
- Arber, A. (1990). Herbals, their origin and evolution. Cambridge.
- Bacon, F. (1877). Essays. London.

- Coats, A.M. (1963). Garden shrubs and their histories. London.
- Curtis' Botanical Magazine (1826). London.
- De Backer, W., e.a. (1993). De botanica in de zuidelijke Nederlanden. Antwerpen.
- De Jong, P.C. & IJssink, L.K.J. (1995). *Cornus*-Kornoelje. Dendroflora 32 (1995).
- De l'Escluse, C. (1601). Rariorum Plantarum Historia. Antwerpen.
- De l'Obel, M. (1581). Kruidtboeck oft... Antwerpen.
- Desmond, R. (1977). Dictionary of British and Irish botanists and horticulturists, including plant collectors and botanical artists.
- De Wildeman, E. (1950). Notes pour l'histoire de la botanique et de l'horticulture en Belgique. Brussel.
- Dodoens, R. (1554, 1968). Crujdeboeck. Antwerpen.
- Dodoens, R. (1618). Cruyd-Boeck. Leyden.
- Duvigneaud, J. & Mathot, R. (1996). Description des anciens jardins de Chimay d'après les Albums de Croÿ et la "Description" de 1606. Brussel.
- Eyde, R.H. (1987). The case for keeping *Cornus* in the broad Linnean sense. Systematic Botany 12(4) : 505-518.
- F.V.S. (1698). Den Verstandighen Hovenier... Antwerpen.
- Goetghebeur, P. (1998). Morfologie & systematiek van het genus *Cornus* L. Jaarboek Belgische Dendrologie 1998 : 51-79.
- Hadfield, M. (1969). A history of British gardening. London.
- Hermann, J. (1652). Recensio plantarum in horto... Brussel.
- Krüssmann, G. (1965). Die Laubgehölze. Berlin.
- Leith-Ross, P. (1998). The John Tradescants. London.
- Liger, L. (1701). Oeconomie générale de la campagne ou Nouvelle Maison Rustique. Amsterdam.
- Loudon, J.C. (1839). Hortus Britannicus. London.
- Miller, Ph. (1768). The Gardeners Dictionary. London.
- Murr, J. (1890, 1960). Die Pflanzenwelt in der Griechischen Mythologie. Innsbruck, Groningen.
- Oldenburger-Ebbers, C. (s.d.). Notes on plants used in Dutch gardens in the second half of the 17th century. Washington.
- Robinson, W. (1883, 1900). The English flower garden and home grounds. London.

De tuin

L. HAVIK
Plantentuin

Hoera, heerlijk is dat gevoel, Jan werd er stil bij. Daar stonden we dan weer eens vlak voor de wijd opengegooide vleugels van de onvolprezen smeedijzeren poort die toegang biedt tot de ons eigene Plantentuin.

Even de spijlen aanraken om ons degelijk te vergewissen betreffende de soliditeit van het vakkundig gesmede kunstwerk.

Even diep ademhalen om de emotie weg te slikken en dan in één ruk de drempel over te wippen.

Feitelijk wisten we al van vorig jaar en vele jaren voordien wat ons te wachten stond, maar telkens weer opnieuw is het alsof het voor het eerst is dat we de sprookjes-tuin, want dat is hij toch, binnensluipen.

Later vertelde de prof dat de tuin kon bogen op een collectie van niet minder dan tienduizend specimens.
Asjeblief.

Maar kom, laten we bij ons verhaal blijven. Alsof het schildwachters waren stonden ze daar stijf en stram twee, langs elke kant één van het brede pad, erg exotisch aandoende palmbomen, *Trachycarpus fortunei* genaamd, om maar eens iets te zeggen.

En we hebben nog meer van zulks in petto, of wat dacht u, gewaardeerde lezer.

Heel langzaam drongen wij de tuin verder in, de ogen de tijd gunnend al dit moois te fotograferen en in de geheugenbox op te slaan. Een paar pneumatoforen aan de rand van de vijver herinnerde ons aan de door een verraderlijke stormwind gevelde

Moerascypres. Maar de reusachtige *Sequoiadendron giganteum* staat er nog altijd, onverwoestbaar. Adembenemend.

Als een periscoop rondom ons heen kijkend bleef de blik hangen bij de *Cedrus libani* waarover een geschiedenisboek vol kan geschreven worden. Hoe de Feniciërs dankzij de schepen gebouwd uit cederhout het Middellandse Zeegebied koloniseerden, Carthago stichtten, enz.

Toen we daarvan bekomen waren zagen we pas de onbeschrijflijk mooie *Prunus subhirtella*. Duizenden halsoverkop vallende bloemblaadjes zorgden voor een maagdelijk wit tapijt rondom de merkwaardige stam.

De varens ontkrullen zich tot een reusachtig samengesteld blad. Er zijn er die zich Wifjesvaren noemen, anderen doen het voor niet minder dan zich als Koningsvaren voor te stellen, nog anderen heten Eikvaren, of Tongvaren, enz. enz.

Maar uiteindelijk vragen wij ons af waarom wij het vuur uit onze ballonnen zitten te schrijven daar waar u, beste Vrienden van de Plantentuin, zelf eens vlug kunt binnenspringen om oog in oog te staan met de grandiose weerspiegeling van de Rododendrons in het diepzinnige water van de mysterieuze vijver, en dit in alle kleuren die de regenboog u kan bieden.

We gaan u niet alles verklappen, maar het is de moeite en het genieten waard.

We verwachten niets minder dan een stormloop.

Tot weldra.

Lidgeld 2001

Beste Vrienden,

Laat ik het hier kort houden :

uw hulp is van GROOT belang voor de Plantentuin, door uw financiële steun, maar ook en vooral door uw **actieve bijdrage** aan het onderhoud van deze verzameling van LEVENDE planten !

Als u in de tuin wil komen helpen werken : graag een telefoontje naar Cyrilla Gillis, op het nummer 09 - 357 44 51.

Voor nieuwe leden, de bijdrage is nu :

Gewoon lid : 400 F

Beschermend lid : 600 F

Steunend lid : 1000 F

Te betalen op onze bankrekening 001 - 1192154 - 03 van De Vrienden van de Plantentuin Gent, met de vermelding "lid 2001".

Wil u aub de **naam en adres van het lid** vermelden, indien deze verschillend is van de betalende persoon. Beste dank !

Een **meerjarig lidmaatschap** is mogelijk (inflatie-bestendig !), onder de voorwaarden hieronder beschreven : warm aanbevolen !

Gewoon lid, 5 jaar : 2000 F

Beschermend lid, 5 jaar : 3000 F

Steunend lid, 5 jaar : 5000 F

En tenslotte kan u lid voor het leven worden (vanaf 50 jaar)

Gewoon lid, v.h. leven : 7500 F

Beschermend lid, v.h. leven : 12500 F

Steunend lid, v.h. leven : 25000 F

U kan ons ook bijzonder goed helpen door zelf **één of meerdere nieuwe leden** aan te brengen, door onze Plantentuin meer bekend te maken, door met andere verenigingen hier op bezoek te komen, enz.

Men zegge het voort !

Agenda 2001

Juni

Zondag 17 juni, 10 u : Verborgen schatten.
Rondleiding door Paul Goetghebeur in de collectie-serres.
Informatie op p. 32.

Zondag 17 juni, 14 u : bezoek aan een bessenteler te Afsnee,
gevolgd door ijs met aardbeien !
Informatie op p. 33.

Zondag 24 juni : bezoek aan de vermaarde rotstuin van de
Plantentuin te Utrecht, en het von Gimborn arboretum.
Informatie op p. 34.

Juli

Zondag 1 juli, om 10 u, aan de luifel in de Plantentuin.
Gratis rondleiding door de gidsengroep.
Thema-wandeling : Geurenpad, door Gilberte Comhaire.

Zaterdag 7 juli : opruimdag in de Plantentuin, ter voorbereiding
van de Gentse Feesten.
Informatie op p. 47.

Zondag 8 juli : Verborgen schatten.
Rondleiding door Paul Goetghebeur in de collectie-serres.
Informatie op p. 32.

Zaterdag 14 - zondag 22 juli : Gentse Feesten
Informatie op p. 36.

Zaterdag 28 juli : bezoek aan een *Hydrangea*-collectie en de
Gallische hoeve, Destelbergen : **VERPLAATST** ! (naar
18 augustus). Informatie op p. 37.

Agenda 2001

Juli

Zondag 29 juli : Verborgen schatten.
Rondleiding door Paul Goetghebeur in de collectie-serres.
Informatie op p. 32.

Augustus

Zondag 5 augustus, om 10 u, aan de luifel in de Plantentuin.
Gratis rondleiding door de gidsengroep.
Thema-wandeling : Klimplanten, door Roger Laureyns.

Zaterdag 18 augustus : bezoek aan een *Hydrangea*-collectie en de
Gallische hoeve, Destelbergen.
Informatie op p. 37.

Zondag 26 augustus : fietsexcursie naar twee Gentse stadstuinen.
Informatie op p. 39.

September

Zondag 2 september, om 10 u, aan de luifel in de Plantentuin.
Gratis rondleiding door de gidsengroep.

Zaterdag 15 september : een klassieker, onze jaarlijkse stads-
wandeling. Dit jaar een extra-rondleiding met koets !
Informatie op p. 40.

Agenda 2001

Oktober

Zondag 7 oktober, om 10 u, aan de luifel in de Plantentuin.
Gratis rondleiding door de gidsengroep.

Zondag 7 oktober, om 10 u, Palmarium : rondleiding op de
Paddestoelententoonstelling.
Informatie in het septembernummer.

November

Zondag 4 november, om 10 u, aan de luifel in de Plantentuin.
Gratis rondleiding door de gidsengroep.
Thema-wandeling : De herfst, door Harald Evrard.

December

Zaterdag 1 december : Algemene ledenvergadering.
(De receptie is reeds besteld !)

Januari 2002 (wakker wordend in Euroland !)

Zaterdag 5 januari 2002 !!! (onder voorbehoud) : Nieuwjaars-
wandeling in het stedelijk natuureservaat Bourgoyen,
o.l.v. Cyrilla Gillis.

Zaterdag 2 februari 2002 !!! (onder voorbehoud) : bezoek aan de
bloeiende Toverhazelaar-collectie in het Arboretum
Kalmthout.

*Twaalf maanden in een jaar,
zeven dagen in de week :
de kalender (2)*

Gilberte COMHAIRE-NEYT
Hofmeierstraat 8, 9000 Gent

Herkomst van woorden voor tijdsaanduiding

Kalender

= tijdsoverzicht

Grieks : kalein = roepen, samenroepen

Latijns : calare

Engels : to call

Limburgs : kallen

Dit verwijst naar de priesters die op de eerste dag van de maand (de Calendae) de mensen samenriepen om verdere uitleg over aanstaande gebeurtenissen te geven.

Dag

= de tijd dat het licht is

van een Indogermaanse basis, met als betekenis : branden

Nacht

= de tijd dat de zon onder is

Onder talrijke vormen aanwezig in diverse Indogermaanse talen, en ook daarbuiten.

Uur

= een bepaald, telkens terugkerend tijdstip

Uit Latijns en Grieks *hora*.

Minuut

= een 60ste deel van een uur

Uit Latijn *minutus* = klein (deeltje)

De verdeling van het uur in minuten dateert uit de 15de eeuw.

In de oudheid was het uur variabel volgens de duur van het daglicht, de exacte verdeling in minuten was niet mogelijk.

Seconde

= een 60ste deel van een minuut

Uit Latijn *secundus* = tweede

Toen de minuut was benoemd als kleinste onderverdeling van het uur, werd geen rekening gehouden met de behoefte aan een nog kleinere eenheid, zodat er geen reden was te spreken van een *minuta prima*, maar volstaan kon worden met *minuta*. De tweede verdeling echter, de *minuta secunda* moest wél als tweede, *secunda*, worden onderscheiden.

Maand

= verbonden met het woord maandag, dus met de maan !

Week

= wisseling van de tijd, in oude Germaanse talen.

Vergelijk het Duits *wechseln*, en ons "wijken".

Etmaal

et = tweede, opnieuw; maal = telkens terugkerend, dus = 2 x 12u.

Seizoen

Uit het Latijns *satio* : het zaaien, het planten.

Zomer

Oud woord, met als betekenis : zomer, jaargetijde, of jaar.

Herfst

Uit Middel-Nederlands *hervest*, Engels *harvest*, en andere Indogermaanse talen, met als betekenis : oogstperiode.

Winter

Oud, woord, met onduidelijke afleiding (water ? of wit ?).

Lente

Oud woord, met als betekenis : lengen der dagen.

Waarom hebben wij een schrikkeljaar?

1. De Babyloniërs

De sterrenkundige priesters ontdekten al gauw dat 12 maanden met 360 dagen in één jaar te kort waren. Er was een fout van ca. 5 dagen en dat liep snel op: in 6 jaar had men 30 dagen te kort. Hun oplossing: om de 6 jaar, 1 maand meer. Dit was de eerste vorm van een schrikkeljaar.

2. De Grieken

Deze hadden een maanjaar van 354 dagen. Om de 8 jaar kwamen er 90 dagen bij om te corrigeren, dat gaf de tweede vorm van een schrikkeljaar.

3. De Egyptenaren

Hun priesters waren de kundige astronomen die zich op de zon baseerden.

Zij hadden een jaar van 12×30 dagen = 360 dagen. Aan het eind van het jaar werd er 5 dagen feest gevierd = 365 dagen. Dat maakte de derde vorm van een schrikkeljaar. Maar ook deze oplossing was nog niet helemaal bevredigend.

In realiteit duurt een jaar 365,242199 dagen.

Een echt zonnejaar duurt 365,25 dagen, d.i. de tijd die de aarde nodig heeft om rond de zon te draaien. De Egyptische kalender liep dus ook achter op de seizoenen door ieder jaar een halve dag te verliezen. Wat nu ?

De Egyptische vorst Ptolemeus III stelde in 238! v.C. voor om : om de 4 jaar 1 dag bij te voegen. Zijn voorstel werd niet aangenomen door de priesters die de vooropgestelde data van godsdienstige plechtigheden weigerden te veranderen.

De voorloper van de huidige kalender als het ware op een presenteerblad !

4. De Romeinen

753 v.C. : stichting van Rome.

De mythische koning Romulus bracht de eerste Romeinse kalender van 10 maanden.

De Romeinen hadden veel eerbied voor het cijfer 10.

Zoals Ovidius zei : we tellen toch met onze vingers.

Met 10 maanden van 29 of 31 dagen kwam men echter aan 304 dagen per jaar, en was men dus hopeloos achterop.

De opvolger van Romulus, koning Numa voegde in 700 v.C. 2 maanden bij. Die 2 maanden waren januari en februari.

De oorspronkelijke Romeinse kalender begon met de maand Maart.

1. Martis : Mars : god van oorlog en landbouw

2. Aprilis : *aperire* : het licht doen zien, openen
apricum: zonlicht

3. Maius : Maia : godin van de groei

4. Junius : Juno : godin van de vruchtbaarheid

5. Quintilis : 5de maand

6. Sextilis : 6de maand

7. September : 7de maand

8. October : 8ste maand

9. November : 9de maand

10. December : 10de maand

De nieuwe maanden januari en februari werden respectievelijk de eerste en tweede maand van het jaar.

Januari: naar de god *Janus* met 2 gezichten : één naar het verleden en één naar de toekomst.

Februari : naar *Februa*: een Romeins louteringsfeest, waarbij men zich geselde met *februa* (geitenvellen riemen).

De Romeinse heerser Julius Caesar die tijdens een tumultueus verblijf in Egypte met zijn geliefde Cleopatra kennis maakte met de Egyptische hofastronoom Sossogenes, besloot om de Egyptische zonnekalender te wijzigen door de 5 dagen die men aan het einde van het jaar toevoegde te vervangen door 365 kalenderdagen en om de 4 jaar een schrikkeljaar van 366 dagen (geeft een gemiddelde van 365, 25 dagen).

Die extra dag werd 29 februari en daarbij werd gekozen voor jaren die door 4 deelbaar waren.

Tegelijk werd de vijfde maand *Quintilis* veranderd in Juli (naar Julius) met 31 dagen.

Later werd onder keizer Augustus in 9 n.C. ook de maand *Sextilis* veranderd in Augustus, eveneens met 31 dagen. Ijdelheid der ijdelheden !

We kregen dus 12 maanden : 7 met 31 dagen, 4 met 30 dagen, en 1 met 28 (of 29) dagen.

Deze kalender hield 1600 jaar stand !

(Wordt vervolgd)

Verborgen schatten (2)

Paul GOETGHEBEUR
Plantentuin

In deze plantentuin groeien (en bloeien soms) meer dan 10 000 (tien duizend !) planten.

Met een deel van deze rijkdom kan u dagelijks in contact komen, gewoon door een eenvoudig bezoek aan deze nog altijd *gratis* toegankelijke tuin.

Maar een groot aantal van deze planten worden zelden opgemerkt, of zijn niet zomaar te bezichtigen, ze bevinden zich in de "kleine" serres, waar heel wat bijzondere collecties een onderdak hebben gevonden.

Voor onze leden wil ik graag en exclusief (= enkel voor onze Vrienden !) deze serres en hun "verborgene schatten" wat meer kenbaar maken, zoals trouwens ook gebeurt voor de studenten Biologie die hun plantkundige kennis wat willen bijschaven.

Omdat een grote groep niet in deze kleine serres kan worden rondgeleid, kunnen maar maximum **12 leden** per keer deze wandeling volgen. Daarom : *inschrijving verplicht* !

Een eerste reeks rondleidingen is doorgegaan in de vroege lente, maar in elk seizoen zijn deze serres een bezoek méér dan waard. Vandaar dat deze succesrijke formule wordt herhaald, in de zomer, en later misschien ook nog eens in de herfst.

Stuur mij een briefje, of fax, of e-mail, met *welke van deze drie zondagen* voor u zou passen, ik zal u meteen antwoorden !

Zondag 17 juni, zondag 8 juli, zondag 29 juli

We verwachten u om 10 u, aan de luifel in de Plantentuin.

Bezoek aan bessenteler Daniël Van De Voorde

Hilde MORTIER
Leiepark 7, 9051 Sint-Denijs-Westrem

De kwekerij van Daniël ligt op de grens van Afsnee, Sint-Denijs-Westrem en Sint-Martens-Latem. Daniël is een professionele kweker van aardbeien, frambozen, kruisbessen en aalbessen. De kweek gebeurt in open veld, onder glas, en in tunnels.

De aardbeiplanten brengen soms tot 3 kg vruchten op per plant. Hij kweekt onder andere een ras waarvan de vruchten enkel ter plaatse worden verkocht, omwille van het te delicate karakter.

Hij kan ons uren vertellen over de manier waarop hij bijen en hommels inzet voor de bevruchting, en hoe hij te werk gaat om zo weinig mogelijk bestrijdingsmiddelen te gebruiken.

Daniël zal ook uitleggen hoe hij erin slaagt om opbrengst te hebben vanaf mei tot eind augustus, zelfs met éénzelfde variëteit.

Hoe het plukken gebeurt en wanneer zal voor ons geen raadsel meer zijn. We zullen mogen proeven, ter plaatse, waar de vruchten aan de planten hangen !

Na het bezoek is er gelegenheid om dit kleinfruit te kopen in zijn eenvoudige winkel op de binnenkoer van het bedrijf, waar in die periode meestal prachtige kuipplanten staan.

Vrienden van de Plantentuin die in zijn omgeving wonen kennen voorzeker zijn fruit, maar zij zullen na het bezoek ook een aantal "geheimen" van de kweker kennen.

We spreken af op ***zondag 17 juni***, om 15 u bij Daniël Van De Voorde, Leierigge 1, Sint-Denijs-Westrem (omgeving van het kasteel Borluut).

Als u deze straat niet meteen weet te vinden, geen probleem : we komen samen aan de ingang van onze Plantentuin, om 14.15 u.

Vandaar vertrekken we samen, per ***fiets of per auto***, naar de kwekerij.

Van harte uitgenodigd, voor een smakelijke uitstap, op zoek naar eetbare planten !

De botanische tuinen van Utrecht

Paul GOETGHEBEUR
Plantentuin

Op zondag 24 juni bezoeken we met onze vereniging de botanische tuinen van Utrecht -u leest goed : tuinen !- waarvan we er twee zullen bezoeken o.l.v. een lokale gids.

1. Fort Hoofddijk

Deze tuin is 7 ha groot, en 5000 m² hiervan bestaat uit serres. Ze is aangelegd voor een deel over een aantal bunkers heen, waardoor een zeker reliëf werd bereikt, en dit deel is nu ingericht als rotstuin.

Hiervoor zijn uit de Ardennen 2100 ton stenen aangevoerd. In een 10-jarenplan wordt deze rotstuin aangelegd, met klaarleggen van de rotsen in de winter, en uitplanten in het voorjaar.

Merkwaardig is dat men hierbij eigenlijk zonder vast plan werkt; als leidraad gebruikt men de aanwezige hoogteverschillen en de vorm en afmetingen van de beschikbare stenen.

De bodemtypes worden wel aangepast aan de behoeften van de planten, die daarenboven nog geografisch geordend staan.

Een waterval en een bergbeek vervolledigen tenslotte het beeld van een berglandschap.

In de kassen vinden we een grote verzameling van diverse tropische plantenfamilies, met de nadruk op groepen die op de bijhorende universiteit actief worden bestudeerd, zoals de Gemberfamilie (Zingiberaceae), de Costus-familie (Costaceae), de Annonafamilie (Annonaceae).

Verder zijn ook nog aanwezig een reeks hooiweiden, moerassen en struwelen, waarvan flora en vegetatie in stand worden gehouden en zelfs verrijkt door aangepast beheer.

In het informatiecentrum is een plattegrond van de tuin beschikbaar, en nog veel meer !

2. Van Gimborn-Arboretum

Dit arboretum is eventjes 27 ha groot...

Het is opgericht in 1924 door de inktfabrikant van Gimborn, die een fanatiek verzamelaar bleek te zijn. Na zijn overlijden in 1966 is de collectie aangekocht door de universiteit.

Belangrijke afdelingen zijn :

Coniferen (Gymnospermae), Esdoornfamilie (Aceraceae), Berken en Elzen (Betulaceae), Heidekruidfamilie (Ericaceae), Kardinaalsmuts (*Euonymus*), en *Magnolia* , in totaal méér dan 4500 soorten en rassen.

Ook hier is een informatiecentrum aanwezig, met een permanente tentoonstelling over het belang en de waarde van het arboretum. Een plattegrond kan ook hier worden verkregen.

Practisch :

Zondag 24 juni 2001

Vertrek aan de Plantentuin om 7.30 u.

Aankomst te Utrecht c. 9.45 u.

Bezoek aan de Rotstuin en serres : 10-12 u, met gids.

's Middags wordt een broodjesmaaltijd verzorgd door onze zustervereniging "Wachendorfia".

Vertrek naar het von Gimborn-arboretum c. 13.30 u.

Bezoek aan dit arboretum : 14-16.30 u, met gids.

Terug naar Gent 17 u, met aankomst omstreeks 19.15 u.

Inschrijving door betaling van 950 F per persoon, op ons gewone rekeningnummer 001 - 1192154 - 03, van de Vrienden van de Plantentuin, Gent.

Inschrijven vóór 14 juni 2001 !

Gentse Feesten 2001

Ferdinand COBBAUT
Willy Maststraat 51, 9031 Wondelgem

Tijdens de komende Gentse Feesten zullen de gidsen elke dag (van zondag tot zondag !) één of méér **gratis rondleidingen** verzorgen, telkens van 14.30 u tot 16.00 u, waarbij zowel de buitencollectie als het serrecomplex aan bod kunnen komen.

Tijdens deze periode is er ook een bescheiden, maar nuttige (!) cafetaria voorzien ('t zijn vaak warme dagen ...)

De Plantentuin zelf is open van 9-12 u en van 14-17.30 u.

Tijdens het laatste weekend (zaterdag 21 en zondag 22 juli) zullen er ook **avondrondleidingen** gegeven worden in de verlichte serres, tijdens twee nocturnes van 20.30 - 23 u. De rondleidingen zelf gaan door van 21-22.15 u.

Daarenboven zullen er tijdens de Gentse Feesten ook enkele **thematische wandelingen** worden ingericht, start om 14.30 u.

Zondag 15 juli : Kuipplanten, o.l.v. Roger Laureyns

Maandag 16 juli : Geneeskrachtige planten, o.l.v. Henk Leyseele

Dinsdag 17 juli : Verrassingswandeling, o.l.v. Paul Goetghebeur

Woensdag 18 juli : "Planten uit de kranten", o.l.v. Chris De Permentier

Donderdag 19 juli : Chinese planten, o.l.v. Roger Laureyns

Vrijdag 20 juli : "Flora biblica", o.l.v. Chris De Permentier

Zaterdag 21 juli : Klimplanten, o.l.v. Roger Laureyns

Zondag 22 juli : "Planten en volksverhalen", o.l.v. Ferdinand Cobbaut.

Breng uw vrienden en kennissen mee ! Hopelijk raken ook zij overtuigd van de waarde van deze Plantentuin : zo worden nieuwe leden "geboren" ...

Twee parels aan de Destelbergense kroon

Paul GOETGHEBEUR
Plantentuin

Op een hopelijk mooie zomerse zaterdag brengen we een bezoekje aan twee locaties in het Destelbergense.

1. De kijktuin van *Hydrangeum*

In de loop van vorig jaar werd op een terrein langs de Spoorwegstraat 25A deze nieuwe collectie officieel ingehuldigd.

Enkele entoesiaste *Hydrangea*-liefhebbers hebben hier een groot aantal soorten en cultivars bijeen gebracht van planten die in het gewone taalgebruik vaak nog worden aangeduid als Hortensia's.

Onder leiding van een kenner krijgen we uitleg over de talrijke vormen en kleuren die in deze groep zijn ontwikkeld in de loop van de eeuwenlange confrontatie van deze planten met mens en tuin.

De vereniging Hydrangeum werkt trouwens dit jaar intensief mee aan de *Hydrangea*-dagen in het Arboretum Kalmthout.

Van 6 juli tot 2 september is een permanente tentoonstelling opgesteld in het onthaalcentrum, opgebouwd rond een collectie historische boeken en tijdschriften waarin de geschiedenis van het verzamelen en de teelt van *Hydrangea* wordt opgeroepen.

Daarnaast is in de tuin zelf een *Hydrangea*-walk ingericht waar u langs de rijke collecties wordt geleid.

Tenslotte biedt het Vangeertenhof u een handleiding voor het zelf kweken van *Hydrangea*.

Tijdens deze twee maanden worden nog diverse extra activiteiten ingericht (voordrachten, bloemschikken, kunsttentoonstellingen, verkoopdagen).

Info : Arboretum Kalmthout, tel. 03-6666741, fax 03-6663396.

2. De *Gallische hoeve*

Enkele honderden meters verder, langs de Stationsstraat, is een tweede groep entoesiaste (of fanatieke) personen bezig met het beheer en onderhoud van een gereconstrueerde Gallische hoeve (compleet mét echte Galliërs).

Op deze plek wordt gepoogd om het dagelijks leven in de roemrijke Gallische periode zo concreet mogelijk voor te stellen, met de aanleg van akkertjes en boomgaarden (met voedsel- en textielplanten, fruit, noten, ...).

Voor de constructie van de woning zijn de oude technieken zo goed mogelijk nagebootst, en af en toe wordt ook het sociale leven van onze voorouders in de herinnering opgeroepen (drinken, dobbelen, vechten om de vrouwen ?).

Ook hier worden we door een ingewijde druïde rondgeleid, in de bonte wereld van Asterix & Obelix.

Practisch :

Zaterdag 18 augustus

Samenkomst aan de kerk van Destelbergen, gelegen langs de Dendermondsesteenweg, om 14 u.

Vandaar gaan we per fiets of auto (uw keuze) verder naar de kijktuin van Hydrangeum waar we om 14.30 u worden verwacht.

Omstreeks 16 u start de rondleiding in de Gallische hoeve.

De namiddag wordt tenslotte afgerond met een natje en/of een droogje in een dichtbij gelegen herberg met een grote tuin.

We hopen u te zien op deze streekgebonden activiteit !

Fietsend naar twee stadstuinen

Hilde MORTIER
Leiepark 7, 9051 Sint-Denijs-Westrem

Eerst fietsen we naar een tuin in de omgeving van de Coupure. In de schaduw van de muur van wat vroeger de tuin van de Dominicanen was, ligt de warme tuin van Anne-Marie en Yves. Wie door de Theresianenstraat loopt kan niet vermoeden dat achter de huizen een oase van groen en rust te vinden is. In de zomer is er een zuiderse sfeer. Zelfs de vijgen rijpen er elk jaar. Een kleine vijver, die nu en dan ongewenst bezoek van een reiger krijgt, is gelegen tussen weelderig groen. We zullen er zeker genieten van de late zomer. .

De tweede tuin ligt in de omgeving van Snekpebrug. Weer zomers is de sfeer in de dakserre boven het woonhuis van Maria en Raoul. Hier realiseerde hij zijn droom, om na een loopbaan als architect, te kunnen genieten. Zijn huis ligt naast een spoorweg. Aan treinen wordt men gewoon, beweert Raoul, niet aan woelig autoverkeer van de snelwegen. Vroeg in het voorjaar zijn in zijn serre aardappelen te rapen en allerhande slaatjes te plukken. In augustus oogst hij meloenen, tomaten en paprika's. De druivelaar klimt langs de voorgevel en komt dan de dakserre binnen. Hij kan wieden, planten en begieten zonder klompen en regenjas. Hij kan ook van de serre naar buiten zonder zijn woning vuil te maken. In de winter zorgt de ketel van de CV voor de nodige warmte. De originaliteit van dit concept zullen we niet snel vergeten.

Practisch :

Zondag 26 augustus

Samenkomst : aan de ingang van de Plantentuin, om 14 u.

Per fiets !

Stadswandeling ... met koets !

Ferdinand COBBAUT
Willy Maststraat 51, 9031 Wondelgem

Beste leden,

Zoals reeds eerder aangekondigd in het eerste nummer van deze jaargang zullen we op zaterdag **15 september** voor de vierde maal (dus een échte klassieker !) onze eigen stad verkennen.

Op wandeling langsheen niet of minder gekende stukjes zullen we dit jaar het Gent bekijken dat we elke dag "zien".

Het Gent dat we elke dag zien maar echter nooit bij stil staan.

In een andere stad of in een ander land zouden we meteen foto's nemen van de spectaculaire architectuur, die wondere historische gebouwen met hun levende legenden, de pittoreske zichtjes van de stad. Maar hier ?

Vertrek om 14.00 u aan de voeten van onze Jacob van Artevelde (Vrijdagsmarkt, ruime parkeermogelijkheden onder de grond).

Twee uur durende geleide wandeling in Gent, en nadien nog een tochtje per koets in de historische stadskern.

Om dit alles te organiseren hebben we wel een kijk nodig op het aantal deelnemers. En ja, voor de gids en de koetsen moet ook betaald worden.

Graag zouden we hebben dat jullie zich **inschrijven** voor deze uitstap door 200 BEF per persoon over te schrijven,

ten laatste op 1 september !!!

op het bekende rekeningnummer 001 - 1192154 - 03
van *De Vrienden van de Plantentuin Gent*, met als mededeling
"koetsen" en uw naam (plus aantal deelnemers).

We hopen om u te mogen ontmoeten op deze voet- en paarden-
wandeling doorheen ons eigenste Gent.

Zomerrecepten

Hilde MORTIER
Leiepark 7, 9051 Sint-Denijs-Westrem

Hieronder volgen enkele zomer-recepten die zijn gebruikt bij de voorbereiding van de herfstproeverij op zondag 3 september van vorig jaar.

Deze recepten waren toen niet meer uitvoerbaar, wegens gebrek aan (natuur)materialen, en zoals beloofd worden ze nu in dit juni-nummer opgenomen.

Veel succes toegewenst, en smakelijk !

Rozebottels in zuur en zoet

Ingrediënten

250 g gereinigde rozebottels (ontdaan van bloemresten en pitten)

250 g suiker

2 kruidnagels

1 stukje kaneel

1 stukje verse gember

halve citroen

2,5 dl witte wijn

1/2 l azijn

Zet de gereinigde rozebottels in een stenen of glazen kom in azijn gedurende 12-24 u.

Laat ze uitlekken en drogen, de azijn wordt weggegoten (of voor iets anders gebruikt).

Kook de wijn op samen met de suiker.

Laat de rozebottels per 10 in de stroop 1-2 minuten koken, schep ze uit en laat ze uitdruppen.

Nadat alle rozebottels deze bewerking hebben ondergaan voegt u bij de stroop de kruiden en het citroensap (eventueel ook de geraspte schil, indien van biologische teelt).
Laat dit alles enkele minuten koken.

Breng dan alle bottels in de stroop, en laat ze 30 seconden koken.
Scheep ze eruit, en verdeel over zuivere bokalen.
Laat de stroop indikken.
Verdeel de kruiden over de bokalen, en giet dan de stroop over de rozebottels in de bokalen.
Laat enkele dagen gesloten staan.

De stroop wordt dan afgegoten in een kookpot (u laat de rozebottels in de bokalen), breng de stroop opnieuw aan de kook, en verdeel dan terug over de rozebottels.
Sluit de bokalen, en zet weg voor later gebruik.

Confituur van rozebottel en appel

Ingrediënten

1 kg appels

1/2 kg gereinigde en ontpitte rozebottels

900 g suiker per kilo moes

sap van 1 citroen of sinaasappel per kilo moes

De appels schillen en het klokhuis uithalen.

Vruchtvlees van de appels en de rozebottels met een kleine hoeveelheid water gaar laten worden, en door de roerzeef wrijven.

Kook de schillen en de klokhuizen, pers ze door een neteldoek, en voeg dit sap bij het vruchtenmoes.

Moes, suiker en citroen- of sinaasappelsap ongeveer 10 minuten laten koken.

Giet dan in zuivere bokalen, en sluit af.

Rozensiroop

Ingrediënten

100 g vers geplukte rozenbloemblaadjes (bij voorkeur van rode rozen)

1 kg suiker

1 l water

Bloemblaadjes in een bokaal verzamelen, overgieten met een halve liter kokend water.

Laat dit gedurende 3-4 dagen staan in een gesloten bokaal, en dan filtreren doorheen een linnen doek.

In een halve liter warm water de suiker oplossen, en deze siroop bij het gefilterde rozenwater voegen, goed roeren, laten afkoelen, in bokaaltjes gieten, en afsluiten.

Deze siroop kan in de diepvries worden bewaard (de glazen potjes dan maar voor 7/10 vullen).

Rozenboter

Ingrediënten

2 grote geurende rode rozen

250 g boter

1/8 rode ui

peper en zout en rozensiroop naar smaak

De rozenblaadjes en de ui fijnsnijden, en met de andere ingrediënten in de zachte boter vermengen.

Dit mengsel in alupapier rollen, en in de koelkast laten opstijven.

Koninklijk
Natuurwetenschappelijk
Genootschap
Dodonaea

K.L. Ledeganckstraat 35, B-9000 GENT, Belgium.
tel. : 09-264 50 85; fax : 09-264 53 34
email (secretaris) : Frederik.Leliaert@rug.ac.be
website : <http://allserv.rug.ac.be/~fleliaer/dodonaea/>

Activiteitenkalender 2001

De in-door activiteiten gaan door in Auditorium 4, om 18.15 u.

Dinsdag 9 oktober 2001, 18.15 u, Nathalie Van der Putten &
Prof. Dr. Cyriel Verbruggen (RUG) :
*Paleobryologisch onderzoek van subantarctische
eilanden*

Dinsdag 23 oktober 2001, 18.15 u, Dr. Koen Sabbe (RUG) :
Biogeografie van diatomeeën

Dinsdag 6 november 2001, 18.15 u, Prof. Dr. Thierry Backeljau
(KBIN) :
*Moleculaire fylogenie : doos van Pandora of Klein
Duimpje in het bos ?*

Dinsdag 20 november 2001, 18.15 u, Prof. Dr. Maurice
Hoffmann, Eric Cosyns & Dries Bonte (RUG) :
Grote herbivoren als natuurbeheersmiddel

Koninklijk
Natuurwetenschappelijk
Genootschap
Dodonaea

K.L. Ledeganckstraat 35, B-9000 GENT, Belgium.
tel. : 09-264 50 85; fax : 09-264 53 34
email (secretaris) : Frederik.Leliaert@rug.ac.be
website : <http://allserv.rug.ac.be/~fleliaer/dodonaea/>

Activiteitenkalender 2001

Woensdag 5 december 2001, excursie o.l.v. Jeroen Van
Waeyenberge & Eric Stienen (IN) :
Vogeltellingen op zee : bootexcursie met de Zeeleeuw

Dinsdag 11 december 2001, 18.15 u, Jaarvergadering :
Voordracht door Dr. Jacques Van Keymeulen & Tineke
De Pauw :
Dialectische planten- en dierennamen.

Lezersforum

Of : berichten, vragen en nieuws van & voor de leden.

Voorintekenaars boek 200 jaar Plantentuin

Uw exemplaar kan u bekomen op het Laboratorium Plantkunde, bij Paul Goetghebeur, of op het secretariaat, dagelijks tijdens de werkuren of op afspraak (tel. 09 - 264 5055).

Extra exemplaren zijn te koop aan 2000 F.

Activiteiten in de Plantentuin

Hier gaan ook nog diverse activiteiten door die niet door de Vrienden worden georganiseerd. Maar ongetwijfeld zullen heel wat van onze leden toch met veel belangstelling uitkijken naar wat in onze (= hun !) Plantentuin gebeurt. Daarom zullen we binnenkort een volledige lijst van alles wat in en om deze Plantentuin gebeurt voor u toegankelijk maken op een website.

Wat meer is, op deze website zullen we ook foto's plaatsen van NU bloeiende of opmerkelijke planten. Tot binnenkort !

Open Tuinen Waasland

In Stekene, Sint-Gillis-Waas en Beveren-Waas worden tijdens het Pinksterweekend (2-3-4 juni) een tiental tuinen opengesteld.

Voor dit jaar komt deze aankondiging te laat, maar u kan het adres noteren voor volgend jaar. In het vervolg zal ik proberen om dergelijke berichtjes meteen op de website van De Vrienden te plaatsen, in een rubriek Open Tuinen.

Een folder met beschrijving van deze tuinen kan u bekomen op dit adres : Rosegarden, Frans Van Brusselstraat 83, 9190 Stekene.

Nieuw adres gewenst

Van het vorige nummer zijn twee exemplaren teruggekeerd, met de vermelding "verhuisd".

Kent iemand onder u de nieuwe adressen ?

De H. A. Huyghe, Azaleastraat 11, 9840 De Pinte
Mevr. C. De Bock, Steenhuisdreef 9, 9031 Drogen

Gratis Yucca

Gaston De Meester heeft 5 exemplaren van een *Yucca* in kuip, met een stam van 2 m hoogte, en een grote *Dracaena*, die gratis kunnen worden afgehaald :

Dendermondsesteenweg 300, 9070 Destelbergen

Graag vooraf een telefoontje naar 09 - 228 29 36 (kantooruren)

Plantenruilbeurs Merelbeke

Op zondag 14 oktober staat de volgende editie van de bekende ruilbeurs te Merelbeke gepland. Ook deze keer zullen de Vrienden van de Plantentuin een info-stand verzorgen.

Breng ons (en de 100 andere stands) een bezoekje !

Breng mogelijke nieuwe leden mee, die krijgen cadeautjes !

Voor uw nieuwe tuinaanleg : een prachtige kans om veel leuke vaste planten op een goedkope manier mét goede info te krijgen.

Veel standjes verdelen ook vruchten, noten, gelei, confituur, klein tuingerief, etc. Doen !

Opruimingsactie 2001

Op zaterdag 7 juli willen we onze leden andermaal oproepen voor een werkdag in de tuin.

We starten om 9 u met de actie, en na een middagpauze met *soep* en *koffie* "van het huis" hervatten we om 14 u (gelieve zelf de rest van een lunch mee te brengen).

U kan gerust komen helpen per halve dag !

Er zijn uiteenlopende werkzaamheden voor alle leeftijden, voor fijne vingers, en voor brute kracht.

We hebben intussen een voorraadje klein tuingerief aangekocht : voor elk wat wils !

Deze werkdag is er vooral om de tuin een beurt te geven vooraleer ze zich presenteert aan het Gentse Feesten publiek.

De VRIENDEN van de PLANTENTUIN GENT

**driemaandelijks tijdschrift
twintigste jaargang
nr. 2 juni 2001
ISSN 0777 - 8821**

Redactie :

Paul Goetghebeur, K.L. Ledeganckstraat 35, 9000 Gent

tel. : 09 - 264 5055 of 5056, fax : 09 - 264 5334

email : Paul.Goetghebeur@rug.ac.be

Aan de samenstelling van dit nummer hebben meegewerkt :

Ferdinand Cobbaut, Gilberte Comhaire-Neyt, Cyrilla Gillis, L. Havik, Frederik Leliaert, Marc Libert, Hilde Mortier, Karel Reusens, Bernard Symoens.

Onze welgemeende dank gaat ook uit naar Léo Cobbaut, Gilberte Comhaire-Neyt, Chris De Permentier, Cyrilla Gillis, Henk Leyseele, Tilly Purnot, Karel Reusens, en Ingrid Wiescher voor de plooi-, kleef-, en transport-activiteiten, die het verschijnen van het vorige nummer mogelijk hebben gemaakt.

© De Vrienden van de Plantentuin Gent, 2001.

Overname van artikels is alleen mogelijk ná schriftelijke toestemming van de redacteur.

Lidgeld 2001

U kan uw bijdrage overschrijven op rekening 001 - 1192154 - 03 van De Vrienden van de Plantentuin Gent, met de vermelding : lid 2001

Gewoon lid : 400 BF

Beschermid : 600 BF

Steunlid : 1000 BF

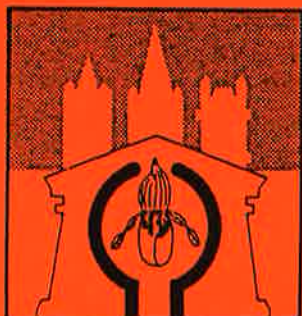
*Omdat vrijwilligerswerk mede
aan de basis ligt van ons maat-
schappelijk welzijn zijn alle
medewerkers van Eurotuin
Merelbeke fier een bijdrage te
kunnen leveren aan de inzet en
inspanningen van zovelen door
middel van deze advertentie !*

Euro Tuin®
van
Merelbeke

Fraterstraat 111 - 9820 Merelbeke - Tel: 09/232 13 31
Iedere dag open van 9 tot 19 uur doorlopend.
Open op zondag, dinsdag gesloten.

De VRIENDEN van de PLANTENTUIN GENT

driemaandelijks
twintigste
nr. 2
ISSN

tijdschrift
jaargang
juni 2001
0777 - 8821

3/6124	9050 Ledeberg 1
P.B.	
België-Belgique	

v.u. Paul Goetghebeur
K.L. Ledeganckstraat 35
9000 Gent

afgiftekantoor
9050 Ledeberg 1